

อ นุ ส า ร

ด ม ส ึก ก ข า

ISSN 0125 - 2461 ปีที่ 26 ฉบับที่ 263 พฤษภาคม 2543

สำนักบรรณสารการพัฒนา
Library and Information Center N

23 ส.ย. 2543

▶ สรุปสาระสำคัญและแนวปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

อุดมศึกษา

เอกสารเผยแพร่ ของ กบวงมหาวิทยาลัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า	ที่ปรึกษา	
● สรุปสาระสำคัญและแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ	3	รศ.วันชัย ศิริชนะ	รศ.สงคราม เหลืองทองคำ นางพัชรี พิทยขวาล
● ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ	4	บรรณาธิการ	นายกมล ศรีประสาธน์
● ลักษณะของข้อมูลข่าวสาร	7	กองบรรณาธิการ	นายกฤษณ์กร วงศ์ไทย นางสาวปิยาณี วิริยานนท์ นายदनุพล อุ่นจินตมณี นางสาวจรินทร์ ธนาศิลปินกุล
● การบริการข้อมูลข่าวสาร	9		นางปราณี ชื่นอารมณ์
● การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	12		นายพรชัย ลิทธินันท์ นายบุญคง สีเสิน
● หน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการบริการข้อมูลข่าวสาร	15		นายจรัส เล็กเกาะทวด นายอุดมศักดิ์ ศรีแก้ว นายวิรัตน์ มานะมุติ
● การใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร	17		
● การร้องเรียนและอุทธรณ์	18		
● แบบฟอร์มคำขอข้อมูลข่าวสาร	22		
● หนังสือร้องเรียน	23		

เจ้าของ ทบวงมหาวิทยาลัย โทร. 245-8323, 245-8923 FAX. 245-8923, 245-8930

ผู้โฆษณา นายกฤษณ์กร วงศ์ไทย

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 2153612, 2183563-4

สรุปสาระสำคัญและแนวปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2540 จนถึงบัดนี้เป็นเวลา 2 ปีเศษแล้ว โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข่าวสารของทางราชการในลักษณะ “รัฐรู้สิ่งใด ประชาชนมีสิทธิรู้สิ่งนั้น” อีกทั้งยังกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการแก่ประชาชนในลักษณะ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญที่หน่วยงานของภาครัฐจะต้องเร่งปฏิบัติอย่างจริงจังจนสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้การปฏิบัติของหน่วยงานในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปฏิบัติของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปโดยถูกต้องและครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในกรให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการที่สถาบัน/คณะ/ภาค

วิชา หรือบุคคล ครอบครองหรือดูแลอยู่แก่ประชาชนทั่วไปผู้ร้องขอ เป็นแนวทางและข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่บุคลากรในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อีกทั้งบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและประชาชนผู้สนใจสามารถใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการต่าง ๆ ในฐานะประชาชนคนหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน/ภารกิจ เพื่อรักษาปกป้องสิทธิประโยชน์ของตน หรือดำรงประโยชน์แก่ส่วนรวมตามสมควร อนุสรณ์อุดมศึกษาลบนี้จึงรวบรวมสาระสำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ และแนวทางปฏิบัติไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงหรือใช้ประโยชน์อื่น ๆ ตามสิทธิต่อไป และขอขอบคุณกลุ่มนโยบายวางแผนและประสานงาน กลุ่มงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลและคำแนะนำในการจัดทำครั้งนี้ ■

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เกิดขึ้นในยุค “รัฐบาลโปร่งใส” ของนายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงระบบบริหารราชการขึ้นคณะหนึ่ง คณะกรรมการชุดนี้ได้ยกร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้น ร่างกฎหมายมาเสร็จสมบูรณ์ แต่ก็ยังไม่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากมีการยุบสภาเสียก่อน

ทั้งในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย และรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา จนในที่สุดรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้ง และสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 โดยที่ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540 จึงมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ คือ ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2540 เป็นต้นมา

เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย

1. เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ เพื่อจะได้สามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง และส่งเสริมให้รัฐบาลเป็นรัฐบาลของประชาชนมากขึ้น

2. เพื่อกำหนดข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ชัดเจน และจำกัดการปกปิดเฉพาะ ข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องให้เหตุผลด้วยว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเหตุใด

3. เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไม่ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อผู้อื่น

แนวคิด

หลักสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คือ การรับรองสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 58 “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้เป็นการรับรองว่าข้อมูลข่าวสารของราชการเกือบทั้งหมด หรือ โดยส่วนใหญ่จะต้องสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้ โดยมีข้อยกเว้นเฉพาะกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าไม่ต้องเปิดเผย เช่น ข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์หรืออาจไม่เปิดเผย เช่น ข้อมูลที่หากเปิดเผยจะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือ

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล จึงจะเห็นได้ว่าข้อมูลในครอบครองของส่วนราชการต่างๆ นั้น ส่วนใหญ่เปิดเผยได้ทั้งนั้น โดยกฎหมายกำหนดข้อยกเว้นที่ไม่ต้องเปิดเผยเพียงไม่กี่รายการเท่านั้น การให้บริการข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐจึงเป็นในลักษณะ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

การที่ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ จะทำให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิต่างๆ ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิแสดงความคิดเห็น การทำประชามติ การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญที่ควรรู้

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่ายฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยคอมพิวเตอร์หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่ยังบันทึกไว้ปรากฏได้

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ (มาตรา 4)

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวบุคคล เช่น การศึกษา

ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรมหรือ ประวัติการทำงานบรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีหมายเลข รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้ันั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคน หรือ รูปถ่ายและให้ความหมายรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย (มาตรา 4)

“บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย และบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย แต่ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย (มาตรา 21)

ประเภทข้อมูลข่าวสารของราชการ

ข้อมูลข่าวสารของราชการ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป

1.1 ข้อมูลข่าวสารที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา อาทิ โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ สรุปลานาจนหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงานสถานที่ติดต่อเพื่อขอรับ ข้อมูลข่าวสาร หรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ กฎ มติ คณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย เป็นต้น

1.2 ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู (มาตรา 9) อาทิ ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา วินิจฉัยดังกล่าว แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของที่กำลังดำเนินการ สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอน หรือ สัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ และประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

1.3 ข้อมูลข่าวสารที่คัดเลือกไว้ให้ประชาชนศึกษา ค้นคว้า (เอกสารประวัติศาสตร์ : มาตรา 24) ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยราชการของรัฐไม่ประสงค์ จะเก็บรักษาไว้หรือข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 14 เมื่อมีอายุครบ 75 ปี และข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 เมื่อมีอายุครบ 20 ปี นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบ

ให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อให้ประชาชนศึกษาค้นคว้า

2. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้ันั้นหรือเลขหมายรหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้มีความหมายรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

3. ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

3.1 ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เปิดเผยไม่ได้ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จะเปิดเผยมิได้ (มาตรา 14)

3.2 ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย โดยคำนึง ถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน อาทิ การเปิดเผยที่จะก่อให้เกิด ความเสียหาย และความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงในทาง เศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ การเปิดเผยที่จะ ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของ บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือรายงานการแพทย์หรือข้อมูล ข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิ ส่วนบุคคลโดยไม่สมควร เป็นต้น

หน้าที่หน่วยงานของรัฐ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ กำหนดหน้าที่ที่ ต้องปฏิบัติในการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ไว้อย่างชัดเจนว่า หน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้แก่ราชการ ส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี องค์กรควบคุมการ ประกอบวิชาชีพ และหน่วยงานอิสระของรัฐ มีหน้าที่ ที่ต้องจัดทำ และให้บริการข้อมูลข่าวสารที่อยู่ใน

ครอบครองแก่สาธารณะ ดังนี้

1. ต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา และรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไว้เผยแพร่ ชายหรือเจ้าหน้าที่จ่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ตามที่เห็นสมควร
2. ต้องจัดพิมพ์หรือจัดให้มีข้อมูลข่าวสารไว้เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูแล้วแต่กรณี
3. นอกเหนือจากข้อมูลที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูหรือค้นคว้าได้แล้ว ถ้าประชาชนประสงค์จะขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการก็สามารถขอดูได้ และคำขอได้รับข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐก็มีหน้าที่ในการจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอ
4. ต้องแนะนำผู้ขอข้อมูลข่าวสารของราชการที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานส่วนกลางหรือส่วนสาขาของหน่วยงานแห่งนั้นหรือจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม ให้ไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

5. อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลได้ หากข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยไปแล้วอาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ความปลอดภัยของประชาชน ฯลฯ คำสั่งมิให้เปิดเผยจะต้องระบุด้วยว่าเปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลประเภทใด และเพราะเหตุใดและบอกถึงสิทธิในการอุทธรณ์และระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์

สิทธิของประชาชน

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ รับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้แก่สิทธิในการรับรู้ สิทธิในการตรวจดู สิทธิในการขอทำสำเนา หรือสำเนาที่มีการรับรอง สิทธิในการขอข้อมูลอื่นใด นอกจากข้อมูลที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา หรือได้จัดไว้ให้ประชาชนตรวจดูเองแล้ว สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำ สิทธิในการร้องเรียน และอุทธรณ์ สิทธิที่จะรู้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนและสิทธิในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และสิทธิในการศึกษาค้นคว้า

ประชาชนสามารถใช้สิทธิเพื่อรับรู้ข้อมูลราชการได้ โดย

- การอ่านราชกิจจานุเบกษา
- การตรวจดูข้อมูลตามที่หน่วยงานจัดไว้
- การไปขอข้อมูลที่ต้องการ ณ หน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลนั้น ๆ

หากไม่ได้รับความสะดวก หรือ ได้รับการปฏิเสธก็สามารถร้องเรียนหรืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้

หลักสำคัญอีกประการของ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ก็คือ การรับรองสิทธิของประชาชนที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ

ประโยชน์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ เป็นการเปิดมิติใหม่ในการรับรอง สิทธิที่จะรู้ของประชาชนเป็นการประกันและสนับสนุนสิทธิของพลเมืองในการที่เข้าถึง รับรู้ แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารราชการของรัฐเป็นไปด้วยความโปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการและความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นการยืนยันหลักการที่ว่า “รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้เท่านั้น”

ในส่วนของประชาชน พ.ร.บ. ฉบับนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนคนไทยทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยตรง โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ รับรู้รับทราบแนวนโยบายและการดำเนินการของรัฐ ซึ่งจะทำได้สามารถวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นตลอดจนสะท้อนความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรัฐบาลที่มีความเป็นรัฐบาลของประชาชนในที่สุด

ในระดับหน่วยงาน พ.ร.บ. ฉบับนี้ส่งผลให้หน่วยงานมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายข้อมูลข่าวสาร และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ระบบบริหารของรัฐ จะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส ซึ่งพร้อมที่จะให้ประชาชนและสังคมตรวจสอบได้ตลอดเวลา

และการทำงานมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการ
ของประชาชน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดี
ของหน่วยงานราชการในท้ายที่สุด

ในด้านระบบของสังคม พ.ร.บ. ฉบับนี้ส่งผล

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบย่อยและวิถีปฏิบัติเพื่อนำ
ไปสู่ความโปร่งใส และส่งเสริมความคิดพื้นฐานของ
สังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนพึงตระหนักเห็นคุณค่า
และนำไปสู่รูปธรรมของการใช้สิทธิเพื่อรักษาผลประโยชน์
ทั้งสังคมและสิทธิบุคคลในที่สุด ■

ลักษณะของข้อมูลข่าวสารของราชการ

ลักษณะข้อมูลข่าวสารและการให้บริการข้อมูลข่าวสารตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ พ.ศ. 2540
แก่ประชาชน

มาตรา	ข้อมูลข่าวสาร
1. ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยเป็นการทั่วไป	
1.1 มาตรา 7	ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องส่งลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา 1. โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน 2. สรุปรายงานหน้าที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน 3. สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับ หน่วยงานรัฐ 4. กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบายหรือการตีความ ทั้งนี้เฉพาะที่จัดให้มีขึ้น โดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง 5. ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด
1.2 มาตรา 8	ข้อมูลข่าวสารที่ต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษามาตรา 7 (4) แต่ยังไม่ได้นำ ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา จะนำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้อ่านข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลา พอสมควร
1.3 มาตรา 9	ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ได้แก่ 1. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็น แย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว 2. นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7 (4) 3. แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลัง ดำเนินการ

มาตรา	ข้อมูลข่าวสาร
	<ol style="list-style-type: none"> 4. คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน 5. สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงตามมาตรา 7 วรรคสอง 6. สัญญาสัมปทาน ที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ 7. มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ให้ระบุชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย 8. ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 9) ปัจจุบันคณะกรรมการได้กำหนดให้ประกาศจัดซื้อจัดจ้าง ต้องจัดให้ประชาชนตรวจดูได้
1.4 มาตรา 10	บทบัญญัติมาตรา 7 และมาตรา 9 ไม่กระทบถึงข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายเฉพาะ กำหนดให้มีการเผยแพร่หรือเปิดเผย ด้วยวิธีการอย่างอื่น
1.5 มาตรา 11	ข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการนอกเหนือจากข้อมูลข่าวสารตาม มาตรา 7 และมาตรา 9 แล้วประชาชนขอเป็นการเฉพาะราย
2. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล	
2.1 มาตรา 21	บุคคล หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย และบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย แต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
2.2 มาตรา 4	ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย
2.3 มาตรา 24	การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตน ต่อหน่วยงานรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น
3. เอกสารประวัติศาสตร์	
3.1 มาตรา 26	ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาไว้ หรือข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 14 เมื่อมีอายุครบ 75 ปี และข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 เมื่อมีอายุครบ 20 ปี นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดให้พระราชกฤษฎีกา เพื่อให้ประชาชนศึกษาค้นคว้า

มาตรา	ข้อมูลข่าวสาร
<p>4. ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย</p> <p>4.1 มาตรา 14</p> <p>4.2 มาตรา 15</p>	<p>ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เปิดเผยไม่ได้คือ ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จะเปิดเผยมิได้</p> <p>ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน</p>

การบริการข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 สำรอง แก้ไข ปรับปรุง ระบบจัดเก็บ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีอยู่เดิมให้สามารถทราบถึงวงจรถาวร ขั้นตอนการจัดเก็บ และสถานที่จัดเก็บ ให้สามารถค้นหาหรือหยิบใช้ได้โดยสะดวก หรือให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

1.2 เตรียมบุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์ เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

1.3 จำแนกประเภทข้อมูลข่าวสารของราชการ ออกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อความสะดวกในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน ดังนี้

- 1.3.1 เอกสารประวัติศาสตร์
- 1.3.2 ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- 1.3.3 จำแนกข้อมูลตามวิธีเปิดเผย 3 กลุ่ม

วิธี คือ

➤ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องส่งไปพิมพ์เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา (ตามมาตรา 7)

➤ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้เอง (ตามมาตรา 9)

➤ ข้อมูลข่าวสารที่เตรียมไว้ให้บริการแก่เอกชน เป็นการเฉพาะราย (ตามมาตรา 11)

2. ชั้นดำเนินการ

พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ได้มีบทบัญญัติให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการให้บริการแก่ประชาชน ดังนี้

2.1 ส่งข้อมูลข่าวสารของราชการไปลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา (ตามมาตรา 7) เนื่องจากการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาคือว่าเป็นช่องทางของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนที่แพร่หลายมากที่สุด และมีหลักฐานชัดเจนในการใช้อ้างอิง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงได้ตลอดเวลา แต่ก็มีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่าการเปิดเผยโดยวิธีอื่น ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 7 จึงกำหนดแต่เฉพาะเรื่องที่สำคัญจริง ๆ และกระทบส่วนได้เสียของประชาชน โดยส่วนรวมเป็นสำคัญ

2.2 จัดข้อมูลข่าวสารของราชการให้ประชาชนเข้าตรวจดู (ตามมาตรา 9) โดยข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดจะเป็นเรื่องนโยบายหรือกระทบกับประชาชนส่วนใหญ่

ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ต้องมีข้อมูลข่าวสารที่ทั้งหมดหรือบางส่วน อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (ตามมาตรา 14) หรือข้อมูลข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจแล้วเห็นควรไม่เปิดเผยทั้งหมดหรือบางส่วน โดยมีเหตุผลตามมาตรา 15 โดยหากเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เปิดเผยเป็นบางส่วน เจ้าหน้าที่สามารถตัดข้อความนั้นออกโดยอาจใช้วิธีการป้ายสีดำก่อนจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู

นอกจากนี้ ตามมาตรา 9 (8) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้กำหนดให้ประกาศประกวดราคาจัดซื้อจัดจ้าง เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

นอกจากหน่วยงานของรัฐจะมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว หากข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาหรือมีอายุครบตามที่กฎหมายกำหนด คือ

ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 เมื่อครบ 75 ปี (ข้อมูลที่อาจก่อความเสียหายต่อสถาบันกษัตริย์)

ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 เมื่อครบ 20 ปี (ข้อมูลที่เข้าข่าย 7 ข้อ ตาม พ.ร.บ.)

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร เพื่อคัดเลือกให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า เว้นแต่

2.2.1 หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องเก็บรักษาข้อมูลไว้เพื่อใช้ประโยชน์ แต่ต้องจัดเก็บโดยให้ประชาชนได้เข้าศึกษาค้นคว้าได้ ตามที่ตกลงกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

2.2.2 หน่วยงานของรัฐเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นยังไม่ควรเปิดเผย โดยมีคำสั่งขยายเวลากำกับไว้ โดยกำหนดระยะเวลาที่ขยาย แต่จะเกินคราวละ 5 ปีไม่ได้

2.3 จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนตามคำขอ (ตามมาตรา 11) นอกจากการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนตามข้อ 1 ข้อ 2 ที่กล่าวมาแล้ว

และการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าเอกสารประวัติศาสตร์แล้ว หากมีผู้มาขอข้อมูลข่าวสารของราชการ หน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่บริการ โดยมีหลักการพิจารณา ดังนี้

2.3.1 ผู้ขอเป็นบุคคลสัญชาติไทย หรือบุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย โดยผู้ขอไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย และไม่ต้องระบุเหตุผลว่าขอข้อมูลนั้นไปเพื่ออะไร

2.3.2 คำขอของผู้ขออนั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามสมควร ไม่จำเป็นต้องระบุถึงรายละเอียดว่าหนังสือเลขที่ ลงวันที่เท่าใด และข้าราชการมีหน้าที่ต้องให้คำแนะนำอธิบายถึงคำขอหรือข้อมูลที่ขอเพื่อให้เข้าใจง่าย

2.3.3 แต่ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวต้องมีอยู่แล้วและอยู่ในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ โดยมีค่าใช้จ่ายจัดทำวิเคราะห์จำแนก รวบรวม หรือจัดใหม่ขึ้นใหม่ แต่ถึงแม้จะไม่มีหากหน่วยงานของรัฐเห็นเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ก็อาจจัดทำขึ้นมาให้ใหม่

2.3.4 แต่หากมีการขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลจนสมควรหน่วยงานของรัฐสามารถปฏิเสธคำขอนั้นได้

2.3.5 หากข้อมูลข่าวสารที่ขออยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานส่วนกลาง หรือส่วนสาขา หรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ให้แนะนำผู้ขอไปยังคำขอต่อหน่วยงานที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยเร่งด่วน

2.3.6 หากข้อมูลข่าวสารที่ขอจัดทำโดยหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นและถูกกำหนดว่าเป็นเอกสารลับ ให้ส่งคำขอนั้นให้หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นเป็นผู้พิจารณา

2.3.7 จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร

2.3.8 หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยตามมาตรา 15 ผู้มีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจโดยได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคือ ข้าราชการระดับซี 6 ขึ้นไป อัยการ ผู้พิพากษาชั้น 2 ขึ้นไป เป็นต้น ตามประกาศคณะกรรมการฯ

2.3.9 หากข้อมูลข่าวสารที่ขอ เจ้าหน้าที่เห็นว่าเมื่อเปิดเผยแล้วกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใด ให้แจ้งให้ผู้รับ เสนอคำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่น้อยกว่า 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

2.3.10 เมื่อใช้ดุลยพินิจในการไม่ให้ข้อมูลข่าวสารตามคำขอ ต้องให้เหตุผลการไม่ให้ตามมาตรา 15 เท่านั้น และแจ้งสิทธิอุทธรณ์ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

จะเห็นได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การแยกแยะข้อมูล ตลอดจนระบบการจัดเก็บเอกสารให้สามารถค้นหาหรือหยิบใช้ได้สะดวก เป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายและปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2541 ให้ทุกหน่วยงาน เร่งรัดการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง เน้นหนักในปีงบประมาณ 2542-2543 สร้างความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้อง ให้มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือคณะกรรมการประจำหน่วยงานในการปฏิบัติตามพ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ

1. หน่วยงานสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยกลไก

1.1 ส่งข้อมูลไปลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

1.2 จัดให้มีข้อมูลข่าวสารไว้ในสถานที่เฉพาะไว้ให้ประชาชนตรวจดู

1.3 เปิดเผยแก่เอกชนเป็นกรณีเฉพาะราย (ตามมาตรา 11)

2. กรณีหน่วยงานมิได้ครอบครองหรือควบคุมดูแล ให้หน่วยงานให้คำแนะนำเพื่อให้ไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองข้อมูลนั้น

3. เปิดเผยหรือมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ (ตามมาตรา 15)

4. ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (ตามมาตรา 23-25) โดย

4.1 จัดเก็บเท่าที่จำเป็น ยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น

4.2 พยายามเก็บข้อมูลโดยตรงจากเจ้าของข้อมูลและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.3 จัดระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้ให้เกิดผลเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล

4.4 แจ้งการเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ โดยส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา

5. ส่งมอบข้อมูลข่าวสารของราชการที่ไม่ประสงค์จะเก็บรักษา หรือไม่เปิดเผยแต่ครบกำหนดเวลาเก็บรักษา ให้หอดจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนศึกษาค้นคว้า (ตามมาตรา 26)

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

สิทธิและขอบเขตในการใช้สิทธิของประชาชน

สิทธิของประชาชน/ เอกชน	ขอบเขตการใช้สิทธิ	
	เรื่องที่มีสิทธิขอ	ผู้ที่มีสิทธิขอ
1. ขอคำปรึกษา	1. การปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ	ประชาชน/เอกชน
2. ตรวจสอบข้อมูล	<p>2.1 ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน ความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>2.2 นโยบายหรือการตีความที่ไม่ต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>2.3 แผนงาน โครงการงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ</p> <p>2.4 คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน</p> <p>2.5 โครงสร้าง การจัดองค์กร หน้าที่วิธีการดำเนินงาน และสถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบายหรือการตีความ ซึ่งมีผลต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2.6 สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน</p>	2.1 ผู้ขอไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจสอบ ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้อง

สิทธิของประชาชน/ เอกชน	ขอบเขตการใช้สิทธิ	
	เรื่องที่มีสิทธิขอ	ผู้ที่มีสิทธิขอ
3. ขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการ	<p>หรือสัญญาาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ</p> <p>2.7 มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณา</p> <p>2.8 ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด เช่น ประกาศ จัดซื้อ จัดจ้าง</p> <p>2.9 เอกสารประวัติศาสตร์ซึ่งเก็บไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร</p> <p>3.1 ข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ไม่ได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา หรือจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู โดยมีขอบเขต ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ขอเป็นจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร - ข้อมูลข่าวสารของราชการมีสภาพที่อาจบอบสลายง่าย หน่วยงานของรัฐมีสิทธิขอขยายเวลาในการจัดหาให้ หรือจะจัดทำสำเนาให้ - เป็นข้อมูลที่มีอยู่แล้วในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ ไม่ต้องไปจัดทำวิเคราะห์ จำแนกรวมรวมหรือจัดให้มีขึ้นใหม่ ยกเว้นเรื่องที่ขออนั้นเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพสำหรับผู้ขอ หรือเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ มิใช่เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการค้า 	ประชาชน/เอกชน

สิทธิของประชาชน/ เอกชน	ขอบเขตการใช้สิทธิ	
	เรื่องที่มีสิทธิขอ	ผู้ที่มีสิทธิขอ
4. ได้รู้ถึงข้อมูลส่วนบุคคล	<p>4.1 ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยต้องมีคำขอเป็นหนังสือเพื่อขอตรวจดูหรือขอรับสำเนา หรือขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง</p> <p>4.2 รายงานการแพทย์สามารถเปิดเผยให้กับแพทย์ที่บุคคลนั้นมอบหมายได้ถ้ามีเหตุอันควร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าของข้อมูล - ผู้กระทำการแทนเจ้าของข้อมูล เช่น แพทย์ที่เจ้าของข้อมูลมอบหมาย
5. ดำเนินการแทนผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถคนเสมือนไร้ ความสามารถหรือเจ้าของข้อมูลที่ ถึงแก่กรรม	<p>5.1 ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยมีขอบเขต ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่นำข้อมูลไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล - มีคำขอเป็นหนังสือเพื่อขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กระทำการแทนเจ้าของข้อมูล หรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อมูล
6. ร้องเรียน	<p>6.1 ประชาชนมีสิทธิร้องเรียนด้วยเหตุดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานของรัฐไม่จัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสาร - หน่วยงานของรัฐไม่จัดข้อมูลข่าวสารให้ตรวจดู - หน่วยงานของรัฐไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้ตามที่ขอ - อ้างว่าไม่มีข้อมูลข่าวสาร - ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า - เอกชนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันควร - ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. นี้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชน/เอกชน

สิทธิของประชาชน/ เอกชน	ขอบเขตการใช้สิทธิ	
	เรื่องที่มีสิทธิขอ	ผู้ที่มีสิทธิขอ
7. อุตธรณ์	7.1 ประชาชนมีสิทธิอุทธรณ์ในกรณี - คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 14 และ 15 - คำสั่งไม่ฟังคำคัดค้านการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 17 - คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือ ลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตาม มาตรา 25	ประชาชน/เอกชน

หน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการบริการข้อมูลข่าวสาร

ประเด็นการพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ของทางราชการแก่ประชาชน

ในการให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการแก่ประชาชน มีประเด็นการพิจารณาในการเปิดเผยข้อมูลดังนี้

1. คำขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นคำขอตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการหรือไม่ ? (มาตรา 3)

คำขอเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารอาจมีได้โดยอาศัยฐานแห่งสิทธิหรืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้หลายประเภทและอาจเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับที่มีลำดับชั้นแตกต่างกันได้ ซึ่งต้องพิจารณาว่าคำขอตามกฎหมายใดเป็นกฎหมายเฉพาะหรือไม่ และคำขอใดอาศัยฐานแห่งกฎหมายทั่วไป นอกจากนั้นคำขอข้อมูลข่าวสารหรือคำขอความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานของรัฐย่อมเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะหรือมติคณะรัฐมนตรี ตัวอย่างเช่น...

คำขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนในการพิจารณาทางปกครอง ตามมาตรา 31 พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

คำขอรับทราบข้อมูลข่าวสารของราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 6 (1) พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

คำขอตรวจเอกสารเกี่ยวกับสมาคมที่นายทะเบียนรักษาไว้ หรือขอคัดสำเนาเอกสาร ตามมาตรา 108 ปพพ.

คำขอตรวจหลักฐานหรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน ตามมาตรา 10 พ.ร.บ. บัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526

คำขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล ตามมาตรา 25 พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ

2. ผู้รับคำขอเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่? (มาตรา 4)

หน่วยงานของรัฐผู้ครอบครองข้อมูลตามอำนาจหน้าที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้มีอำนาจทำการแทนหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายปฏิบัติ หรืออาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามสายบังคับบัญชาก็ได้

3. ข้อมูลข่าวสารที่ขอเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการหรือไม่? (มาตรา 4 มาตรา 11 วรรคสาม)

ข้อมูลข่าวสารที่ขอได้จะต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว และอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ

4. ข้อมูลข่าวสารที่ขออยู่ในความควบคุมดูแลของผู้รับคำขอหรือไม่? (มาตรา 12)

ในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารที่ขอมีได้ อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานที่รับคำขอ หน่วยงานของรัฐต้องให้คำแนะนำเพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

ถ้าเป็นข้อมูลข่าวสารที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น และระบุห้ามเปิดเผยไว้ตามระเบียบรักษาความลับของราชการ ให้ส่งคำขอไปยังหน่วยงานของรัฐผู้จัดทำข้อมูลข่าวสารเพื่อมีคำสั่งต่อไป

5. ผู้ขอข้อมูลข่าวสารเป็นคนต่างด้าวหรือไม่? (มาตรา 4 มาตรา 9 วรรค 4 มาตรา 11 วรรค 5 มาตรา 21)

คนต่างด้าวที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือนิติบุคคลต่างด้าวอาจมีสิทธิขอข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 หรือมาตรา 11 ได้ตามที่กำหนด โดยกฎกระทรวง คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยมีสิทธิได้รับความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเช่นเดียวกับคนสัญชาติไทย

6. ข้อมูลข่าวสารที่ขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รักษาเป็นความลับหรือไม่? (ป.อาญา หรือกฎหมายเฉพาะ มาตรา 15)

ข้อมูลข่าวสารบางประเภทมีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐรักษาไว้เป็นความลับ เช่น ความลับของผู้อื่น ซึ่งเจ้าพนักงานล่วงรู้มาตามหน้าที่หรือในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพ

7. คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารจะต้องระบุอะไรบ้าง? (มาตรา 14 มาตรา 40 พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการฯ)

ต้องระบุว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด และเพราะเหตุใดและต้องระบุด้วยว่าผู้ขอข้อมูลข่าวสารอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดยยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ

8. การพิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสารจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในเวลานานเท่าใด? (มาตรา 11 วรรคแรก)

หน่วยงานของรัฐต้องจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร ■

การใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

เมื่อหน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน โดยจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู (มาตรา 9) หรือจัดบริการให้ประชาชนตามคำขอเฉพาะ (มาตรา 11) หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาถึงข้อมูลดังกล่าวว่าทั้งหมดหรือบางส่วนจะเปิดเผยได้หรือไม่ ซึ่งกฎหมายได้แบ่งออกเป็น 2 กรณีคือ

1. ข้อมูลข่าวสารที่ต้องไม่เปิดเผยโดยเด็ดขาดคือ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามมาตรา 14 ในกรณีนี้กฎหมายไม่ให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิใช้ดุลยพินิจ แต่เขียนกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนว่า “จะเปิดเผยมิได้”

2. ข้อมูลข่าวสารที่อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้ แม้ว่าโดยหลักแล้วการบริหารราชการแผ่นดินต้องการความโปร่งใสตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการตัดสินใจและร่วมตัดสินใจในกิจการบ้านเมืองแต่ก็มีข้อมูลข่าวสารของราชการจำนวนหนึ่งที่ไม่สมควรเปิดเผยให้กับประชาชน เพราะหากเปิดเผยแล้วจะกระทบกระเทือนความมั่นคงของประเทศหรือการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา 15 (1) ถึง (3) หรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือประโยชน์ได้เสียของบุคคลตามมาตรา 15 (4) ถึง (6)

ดังนั้น ระหว่างหลักเกณฑ์พื้นฐานที่ว่า การบริหารราชการแผ่นดินกับต้องการความโปร่งใส ตรวจสอบได้และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการบ้านเมือง กับความมั่นคงของประเทศ การบริหารราชการแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระจากแรงกดดัน หรือการคุ้มครองปัจเจกบุคคล สิทธิส่วนบุคคลตลอดจนส่วนได้เสียของบุคคล ซึ่งรัฐพึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อพลเมือง ในแต่ละกรณี ในแต่ละข้อมูล ข่าวสารที่ถูกขอ จำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจ โดยการชั่งน้ำหนักว่า ควรจะเปิดเผยหรือไม่

เพราะเหตุใด ซึ่งเราเรียกว่าการใช้ “ดุลยพินิจ”

การใช้ดุลยพินิจในความหมายตามกฎหมาย

การใช้ดุลยพินิจ คือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตัดสินใจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งในบรรดาคำสั่งหลายคำสั่งหรือคำสั่งสองคำสั่ง ซึ่งตามกฎหมายแล้วส่วนออกคำสั่งได้ทั้งสิ้น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตัดสินใจได้อย่างอิสระว่า เมื่อมีข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้เกิดขึ้น ตนสมควรจะออกคำสั่งไปในทางใด และมีเนื้อความอย่างไร กล่าวโดยเฉพาะการใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอของประชาชน คือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตัดสินใจออกคำสั่งจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่อย่างไรอย่างหนึ่ง หากมีข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้คือ มีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารที่เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อประโยชน์สาธารณะตามมาตรา 15(1)-(3) กับกระทบกระเทือนต่อเอกชนที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 15 (4)-(6) เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตัดสินใจว่าจะออกคำสั่งไปในทางใด (เปิดเผยหรือไม่เปิดเผย) และการออกคำสั่งนั้นมีเนื้อความอย่างไร มีเงื่อนไขใดหรือไม่

เหตุที่กฎหมายให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจเนื่องจากข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น มีความหมายกว้างโดยรวมทั้งข้อมูลข่าวสารของราชการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับเอกชนด้วยการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นจึงอาจมีผลกระทบหรือผลดีผลเสียต่อประโยชน์ของบุคคลและแต่ละฝ่ายต่างกัน เช่น การขอให้เปิดเผยรายงานการแพทย์ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้ขอให้เปิดเผย แต่อาจจะมีผลกระทบต่อประโยชน์ของผู้ป่วยซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล การขอให้เปิดเผยบันทึกถ้อยคำพยานหรือชื่อผู้ร้องเรียนย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ถูกกล่าวหาในการแก้ข้อกล่าวหาหรือ

ข้อร้องเรียน แต่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของพยานหรือผู้ร้องเรียน และอาจมีผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพเป็นต้น กฎหมายจึงให้อำนาจหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารนั้น พิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างผลดีผลเสียหรือผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยกำหนดเป็นหลักการทั่วไปให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการใช้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ในการใช้ดุลยพินิจเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 15 นั้น เจ้าหน้าที่มีขั้นตอนดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ต้องพิจารณาถึงผลดีและผลเสียหรือผลกระทบต่าง ๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทุกฝ่าย โดยเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องรวบรวมข้อเท็จจริงตลอดจนความเห็นหรือคำคัดค้านของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

2. ชั่งน้ำหนักของผลกระทบหรือผลดีหรือผลเสียดังกล่าวทุกด้านที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของผู้ขอให้

เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารและผู้ที่ถูกเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

3. ตัดสินใจใช้ดุลยพินิจเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไปพร้อมกัน ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความชำนาญและวิจารณญาณของเจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นประโยชน์สาธารณะมากที่สุด และมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเอกชนผู้ที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด โดยปกติหากต้องเลือกระหว่างประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเอกชน ก็มักต้องเลือกใช้ดุลยพินิจ ที่เป็นประโยชน์สาธารณะก่อน แต่หากต้องเลือกระหว่างประโยชน์ของเอกชนกับเอกชนด้วยกัน ก็ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เป็นกรณีไป

การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เป็นข้าราชการระดับ 6 / ข้าราชการอัยการชั้น 2 ขึ้นไป) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ด้วยความสุจริต โดยมีเหตุผลอันสำคัญยิ่งเกี่ยวกับปรณัยสวนสาธารณะ ชีวิต ร่างกาย ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง อาญาและวินัย แต่หน่วยงานของรัฐจะรับผิดชอบตามกฎหมาย ■

การร้องเรียนและอุทธรณ์ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. การร้องเรียน

เมื่อหน่วยงานของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 (มาตรา 13 และมาตรา 33) ประชาชนมีสิทธิยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีขั้นตอนและวิธีการร้องเรียน ดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นตอนการร้องเรียน

- 1) พิจารณาว่าพฤติการณ์หรือการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐมีลักษณะดังต่อไปนี้หรือไม่

- 1.1 ไม่จัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสารลงในราชกิจจานุเบกษา

- 1.2 ไม่จัดข้อมูลข่าวสารไว้ให้ประชาชนตรวจดู

- 1.3 ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้

- 1.4 ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

- 1.5 ปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลตามที่ขอหรือ
- 1.6 ไม่ได้ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควร

2) ยื่นหนังสือร้องเรียนด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นมายื่นแทนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ทันที โดยยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือจะส่งหนังสือร้องเรียนทางไปรษณีย์ก็ได้

3) รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ หรือคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียนภายในเวลา 60 วัน

1.2 ข้อความที่ควรระบุในหนังสือร้องเรียน

ในหนังสือร้องเรียนควรระบุข้อความที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร้องเรียน

1.1 ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ หรือสถานที่ติดต่อโดยสะดวก และหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี)

1.2 วันที่ที่ยื่นคำร้องเรียน

2) รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานและการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย

2.1 ชื่อหน่วยงาน

2.2 ข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมที่เป็น การปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

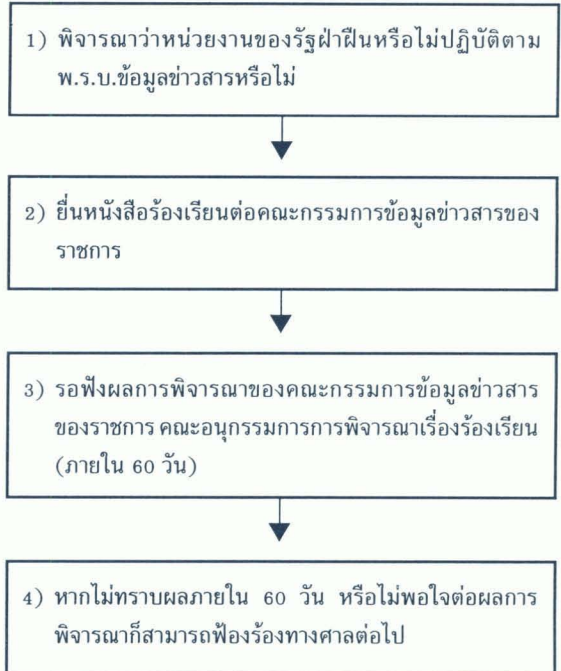
3) เอกสารประกอบ (ถ้ามี)

หากมีเอกสารประกอบ เช่น คำร้องขอข้อมูลข่าวสารหรือหนังสือแจ้งการปฏิเสธการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งหากผู้ร้องจะแนบไปด้วยก็จะเป็นประโยชน์ต่อกรรมการฯ และอนุกรรมการฯ ซึ่งจะได้นำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้นๆ ต่อไป

4) เมื่อทราบผลการพิจารณาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการหรือคณะกรรมการ-

การฯ แล้ว หากไม่พอใจก็สามารถใช้สิทธิที่จะร้องทางศาลต่อไป หรือในกรณีหากไม่ได้รับทราบผลการพิจารณาภายใน 60 วัน ก็สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องทางศาลได้เช่นกัน

แผนผังแสดงขั้นตอนการร้องเรียนและการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

1.3 ข้อแนะนำในการเขียนหนังสือร้องเรียน

1) ควรใช้ถ้อยคำสุภาพ

2) ระบุข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน (หากสามารถระบุรายละเอียดเอกสาร เลขที่ วันที่ เดือน ปี พ.ศ.ได้จะดีมาก)

3) พยายามหลีกเลี่ยงการร้องเรียนที่ใช้ถ้อยคำเสียดสี ดูหมิ่น หรือพาดพิงไปถึงบุคคลอื่น

4) ถ้ามีข้อขัดข้องในการเขียนหนังสือร้องเรียน สามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ชั้น 4 ทำเนียบรัฐบาล

กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 281-8552-3 โทรสาร 281-8543

2. การอุทธรณ์

การอุทธรณ์ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ประชาชนจะสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ได้ 3 กรณี คือ

1. เมื่อยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารแล้วหน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยตามที่ขอ (มาตรา 18)
2. เมื่อได้รับแจ้งจากหน่วยงานของรัฐว่า มีข้อมูลข่าวสาร ซึ่งตนมีประโยชน์ได้เสียแล้วผู้ประโยชน์ได้เสียนั้นคัดค้านว่าไม่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว แต่เจ้าหน้าที่ไม่รับฟังคำคัดค้านนี้ (มาตรา 17 วรรคสาม มาตรา 18)
3. เมื่อบุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ซึ่งหน่วยงานของรัฐจัดเก็บไว้ไม่ถูกต้องตามที่แท้จริง มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้อง หากหน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมแก้ไขตามคำขอ (มาตรา 25 วรรคสี่)

ทั้ง 3 กรณีดังกล่าว ประชาชนมีสิทธิยื่นหนังสืออุทธรณ์ให้คณะกรรมการวินิจฉัยฯ ได้มีขั้นตอนและวิธีการอุทธรณ์ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

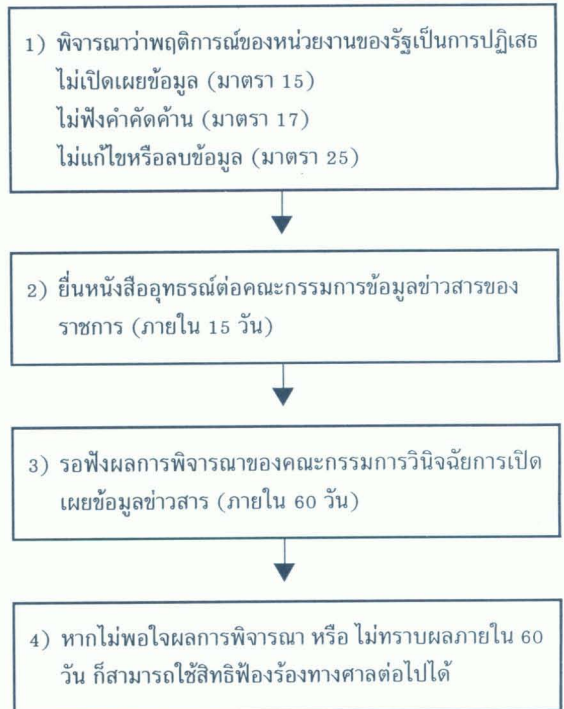
- 1) พิจารณาว่าหน่วยงานของรัฐมีพฤติการณ์หรือการกระทำดังต่อไปนี้หรือไม่
 - (1) มีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยข้อมูลตามที่ขอ
 - (2) ไม่รับฟังคำคัดค้าน กรณีมีผู้มาขอข้อมูลที่ท่านมีประโยชน์ได้เสีย
 - (3) ไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลตามที่ท่านขอให้แก้ไขข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน
- 2) ยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยผ่านคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการ

กรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรืออาจส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ก็ได้

3) รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ภายในเวลา 60 วัน

4) เมื่อทราบผลการพิจารณาแล้ว หากไม่พอใจก็สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องทางศาลต่อไป หรือในกรณีหากไม่ได้รับทราบผลการพิจารณาภายใน 60 วัน ก็สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องทางศาลได้เช่นกัน

แผนผังแสดงขั้นตอนการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

2.2 ข้อความที่ควรระบุในหนังสืออุทธรณ์

ในหนังสืออุทธรณ์ ควรระบุข้อความที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้อุทธรณ์
ได้แก่

1.1 ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ หรือสถานที่
ติดต่อโดยสะดวก และหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี)

1.2 วันที่ที่ยื่นคำอุทธรณ์

2) รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานและการ
กระทำที่เป็นเหตุให้ยื่นคำอุทธรณ์ ได้แก่

2.1 ชื่อหน่วยงาน

2.2 ข้อเท็จจริง หรือ พฤติการณ์และ
การกระทำ หรือคำสั่งที่เป็นมูลเหตุให้ท่านยื่นคำอุทธรณ์
โดยระบุให้ชัดเจนว่าเป็นกรณีไม่เปิดเผยข้อมูลที่ขอหรือ
ไม่รับฟังคำคัดค้าน หรือ ไม่ยอมแก้ไขหรือลบข้อมูลที่
ขอให้แก้ไข

2.3 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็น
มูลเหตุให้อุทธรณ์ โดยควรระบุให้ละเอียดชัดเจนและ
เข้าใจได้ว่าข้อมูลที่ท่านขอ ดู หรือ ข้อมูลที่ท่านคัดค้าน
ในฐานะผู้มีส่วนได้เสีย หรือ ข้อมูลที่ท่านต้องการ
ให้แก้ไขหรือลบเป็นข้อมูลเรื่องอะไร โดยควรระบุให้
ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรระบุชื่อและประเภท
ตลอดจนหมายเลขและวันที่ที่กำหนดในเอกสารไว้ด้วย
(ถ้ามี)

3) เอกสารประกอบ (ถ้ามี)

หากผู้อุทธรณ์มีเอกสารประกอบ เช่น
สำเนาคำร้องขอข้อมูลข่าวสาร และ/หรือหนังสือแจ้ง

คำสั่งของหน่วยงานที่สั่งไม่เปิดเผย สั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน
ของท่าน สั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลที่
ท่านต้องการให้แก้ไข ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
(ถ้ามี) หากท่านจะแนบไปกับคำอุทธรณ์ก็จะเป็นประ-
โยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร
ของราชการ และคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะได้นำไปใช้ประกอบการวินิจฉัย
อุทธรณ์ต่อไปได้

2.3 ข้อเสนอในการเขียนอุทธรณ์

1) ควรใช้อัยคำสุภาพ

2) ระบุข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ของ
หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล
ข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน (หากสามารถระบุรายชื่อ
เอกสาร เลขที่ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. ได้จะดีมาก)

3) พยายามหลีกเลี่ยงการร้องเรียนที่ใช้
ถ้อยคำเสียดสี ดูหมิ่น หรือพาดพิงไปถึงบุคคลอื่น

4) ถ้ามีข้อขัดข้องในการเขียนหนังสือร้อง
เรียน สามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สำนักงาน
คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ อาคาร
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ชั้น 4 ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 281-8552-3 โทรสาร
281-8543

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ชั้น 4 อาคารสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300

โทร. 281-8552-3 โทรสาร 281-8543

E-Mail: infothai@a-net.net.th, เว็บไซต์ <http://WWW.thai.net/oic>

แบบฟอร์มคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

วันที่ _____

เรียน _____

ข้าพเจ้าชื่อ _____ นามสกุล _____

อยู่บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตำบล/แขวง _____

อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____

รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

มีความประสงค์ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เพื่อขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของท่าน
ดังต่อไปนี้

1. _____
2. _____

โดยต้องการ () ขอตรวจดู () ขอสำเนา

() ขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้อง

โดยยินยอมเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ (ถ้ามี)

ลงชื่อ _____ ผู้ยื่นคำขอ

()

สถานที่ติดต่อ : หน่วยราชการที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการ

14/07/43

แบบฟอร์มหนังสือร้องเรียน

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

เรียน ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่..... ตรอก/ซอย..... หมู่ที่.....

ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

ขอร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการว่า หน่วยงานของรัฐ คือ.....

ได้กระทำการเป็นการฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยมีข้อเท็จจริง ดังนี้

- (1)
- (2)
- (3)

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาดำด้วย คือ เรื่อง.....

จำนวน.....แผ่น

ลงชื่อ.....ผู้ร้องเรียน

()

สถานที่ติดต่อ : สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ชั้น 4
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300 โทร. 281-8552-3
โทรสาร 281-8543

นายประจวบ ไชยสาส์น รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการ “แนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ซึ่งได้รับเกียรติจาก ศ.ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ประธานคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ศ.นพ. จรัส สุวรรณเวลา ประธานกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรในการอภิปรายร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกหลายท่าน โดยมีผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและทุกกระทรวง เข้าร่วมสัมมนา เป็นจำนวนกว่า 1,200 คน ณ ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ โรงแรมเซ็นทรัล แกรนด์ พลาซ่า

.....ติดตามข่าวสารด้านการอุดมศึกษาได้จาก.....

อนุสารอุดมศึกษา

เอกสารเผยแพร่รายเดือน นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการอุดมศึกษาไทย

จดหมายข่าวรายสัปดาห์

เสนอข่าวสารและความเคลื่อนไหวในแวดวงอุดมศึกษา ข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจของทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด

ดำเนินงานโดย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

E-mail : intcoop@mua.go.th

URL : www.mua.go.th

ทบวงมหาวิทยาลัย

ที่อยู่.....

328 ถนนศรีอยุธยา

พญาไท กรุงเทพฯ 10400

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 2/2529
ไปรษณีย์ทลานหลวง

(นางเครือวัลย์ แยมปรางค์)
หัวหน้าฝ่ายสารบรรณ